

Rozhovor s Iljou Hradeckým, zakladatelem Naděje

„NADĚJE“ JE BOŽÍ DÍLO

Jitka Schlichtsová a Martin Ořešník

Mgr. Ilja Hradecký (*1945) založil spolu s manželkou Vlastimilou v létě roku 1990 křesťanskou misijní a charitativní organizaci Naděje, která se postupně od pomoci rumunským uprchlíkům dostala k poskytování širokého spektra služeb lidem každého věku a vyznání ohrožených chudobou materiální, duchovní i duševní.

Mohl byste přiblížit okolnosti vzniku Naděje?

Začátkem prosince 1989 jsme oslovili ústředí Armády spásy v Londýně, že chceme pomoci k obnově její činnosti u nás. Její práci jsme aspoň letmo znali. Když potom v srpnu 1990 přišli uprchlíci z Rumunska, před kterými se nečekaně uzavřela cesta do NDR, rozhodli jsme se pro samostatnou práci. Při hledání jména pro novou organizaci jsme se nechali oslovit apoštolem Pavlem: „...nyní pak zůstává víra, naděje, láska...“ (První list Korintským 13,13).

Naše činnost začala podáváním jídla rumunským uprchlíkům na holešovickém nádraží, pokračovali jsme základní pomocí v Praze (ubytování a stravování), později v uprchlických táborech v Jablonečku u Mimoně a v Bělé pod Bezdězem. K pomoci jsme přivedli i své děti, zakrátko se připojila malá skupinka přátel, hledali jsme dobrovolníky. Začali jsme pracovat na první koncepci integračního programu. Od roku 1991 jsme připravovali v Praze vlastní střediska. Nejprve se pomoc vyznačovala výhradně dobrovolnou prací bez peněz na provoz.

Impuls ke vzniku Naděje nebyl jeden, byla to souhra okolností. Především jsme si s manželkou Vlastimilou uvědomili nové příležitosti po listopadu 1989, možnosti dělat něco prospěšného a netajit přitom svou víru. Byla to vize spolupráce křesťanů různého vyznání, uvědomili jsme si, že někteří lidé budou potřebovat pomoc, aby se v proměněné společnosti zorientovali.

Vnímali jsme záchranu lidí k věčnému životu jako společný cíl křesťanů, pro-

to jsme se snažili propojit misijní činnost s charitativní pomocí, dnes se sociální službou. Rozumíme tomu jako pastorační práci podle vyznání našich klientů na jejich přání s respektem ke svobodě jejich svědomí a přesvědčení. Na základě slov Matoušova evangelia se snažíme naplňovat potřeby klientů, a to s vědomím, že sice nemůžeme odstranit všechnu bídu světa, ale chceme dělat to, co udělat můžeme a umíme.

„Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.“
Evangelium podle Matouše 25,35-36

Naděje je spjatá také se jménem paní Vlastimily. Jaká byla její úloha?

Jsem rád, že ji připomínáte. Je jednoznačně spojena se vznikem a rozvojem Naděje. Pochopila s předstihem budoucí vývoj společnosti a potřeby lidí, kteří se dostávají na její okraj. Dokázala přesvědčit

o své vizi a uměla motivovat všechny kolem sebe i ve chvílích rozhodování o samostatné práci, kdy jsme netušili, jak budeme získávat peníze na činnost, kdy jsme neměli zkušenosti a mohli jsme očekávat problémy v hledání spolupracovníků.

Po vzniku Naděje se vzdala invalidního důchodu a vrátila se do práce na plný úvazek a svým úsilím a vytrvalostí reali-

zovala svou vizi Naděje. Sama těžce zdravotně postižená se dovedla vžít do trápení a nouze mnoha lidí a naslouchat jim. Když v březnu 1997 zemřela, byl pro mne osobně její odchod velice těžký, ale pro Naději to byla taková ztráta, že jsem myslel na její konec. Teprve potom jsem si mohl uvědomit, že Naděje je Boží věc, Boží dílo, na kterém jsme jen účastníky. Velikou oporou jsem našel ve svých spolupracovnících a práce pokračovala dál.

Podle stanov je Naděje nepolitickou, mezikonfesní organizací. V etickém kodexu přímo uvádíte, že je křesťanskou misijní a charitativní organizací. Je Naději možné považovat za náboženskou organizaci?

Naděje se pokládá za křesťanskou organizaci, ale ne za náboženskou. Když uvádíme svůj charakter jako mezikonfesní, souvisí to s původní intencí spolupráce křesťanů různého vyznání na společné práci pro druhé. Našimi členy jsou členové různých církví. Na začátku bylo záměrem sdružit se jako křesťané různého vyznání ke společné pomoci lidem, ale ukázalo se, že „žeň je ve-

liká, ale dělníků málo“. Dnes spolupracujeme i s lidmi, kteří se za křesťany nepokládají, za předpokladu jejich ztotožnění s cíli a posláním Naděje. Nemůžeme se uzavírat do ghetta. Ve své službě klademe důraz na profesionalitu a obětavost v práci a pravdivost a důvěryhodnost ve vztazích a jednání. Naděje není církví ani náboženskou společností a nechce církev suplovat. Náš misijní program má podobnou funkci, jakou má např. duchovní péče ve vězeňství nebo kaplanská služba v armádě. V sociálních službách ovšem není de iure zavedena.

Jak se projevuje misijní charakter Naděje?

Misijní program vychází z touhy přinášet lidem dobrou zprávu o Boží lásce. Prakticky to znamená naslouchání a předávání vlastních zkušeností ve víře v každodenním styku. Chceme ale vždycky zachovat respekt ke svobodě svědomí a přesvědčení každého člověka.

Zprostředkujeme pastorační práci podle vyznání klientů na jejich přání, zejména v pobytových službách, v Domech pokojného stáří. V některých pobočkách bývají pravidelné bohoslužby, někde ekumenické, jinde spíš konfesní.

Ilja Hradecký.

Vlastimila Hradecká.

V prvních letech činnosti jsme díky dárcům rozdali několik tisíc výtisků Evangelii, stovky Nových zákonů a celých Biblií a mnoho jiné křesťanské literatury v češtině i v celé řadě dalších jazyků. Mnozí uprchlíci byli za to vděční, hlavně ti, kteří přicházeli z postkomunistických států.

Vznikla Naděje s podporou nějakého konkrétního křesťanského hnutí?

Ne, Naděje vznikla bez vnější duchovní či materiální podpory. Ale inspiraci jsme hledali v různých hnutích minulosti i současnosti, stejně ve středověké charitě řádů

jako v hnutích protestantských, například u Williama Bootha (zakladatele Armády spásy – pozn. red.), ale taky třeba v misijním hnutí ochranovské Jednoty bratrské.

Program Naděje se zdá být podobný programu Armády spásy. Jaký je vztah Naděje k této organizaci?

Podobnost práce se může zvenčit jevit u práce s lidmi bez domova. Jiné činnosti, jako je třeba práce pro seniory, se více podobají katolické Charitě nebo evangelické Diakonii.

Hlavní rozdíl mezi Armádou spásy a Nadějí je v jejich vnitřní struktuře. Armáda spásy má svou tradiční světovou strukturu s danou subordinací, u nás je dnes církví a sociální služby poskytuje prostřednictvím spolku téhož jména, členství a služby jsou od sebe oddělené dvojí právní formou. Naděje je původní českou organizací, je spolkem s volenými orgány a koordináčním, konsensuálním rozhodováním.

Obě organizace působí vedle sebe jen v Praze. Armáda spásy pracuje s bezdomovci hlavně na Ostravsku, Naděje v Čechách. Na některých aktivitách spolupracujeme, taky společně s Arcidiecézní charitou, např. každoročně při provozu zimních nocleháren. Od Armády spásy jsme se na začátku hodně učili. Dnes má Naděje akreditaci Ministerstva práce a sociálních věcí, a kromě jiných se také podílíme na vzdělávání zaměstnanců Armády spásy. Vzájemné vztahy máme partnerské, založené na vzájemné důvěře. Mám pěkný bratrský osobní vztah s Mikem Stannettem, nejvyšším představitelem Armády spásy v ČR.

Spolupracuje Naděje s křesťanskými církvemi? Má pobočky v některých církevních objektech?

Chudoba a osamělost v Brně.

Spolupráce v duchovní službě se uplatňuje hlavně na osobní rovině, právě při pastorační a bohoslužbách. Formalizovanou spoluprací s žádnou církví nemáme. Primárně poskytujeme služby v budovách, ve kterých jsme v nájmu od obcí. Ale velké středisko s několika druhy služeb v Litoměřicích máme u baptistů, v Kadani máme malé prostory pro denní centrum od husitské církve a v Praze vaříme obědy pro bezdomovce v klášteře v Emauzích, na místě, kde před sto lety benediktini vařili polévku pro chudé.

Několik publikací a přednášek jste věnoval bezdomovectví. To velmi úzce souvisí s chudobou...

Ano, zabývám se řadu let bezdomovstvím, jeho zkoumáním a návrhy na řešení. Rychlé ani jednoduché řešení neexistuje.

Půjčování si peněz často za lichvářských podmínek, gamblerské, útek k alkoholu a drogám, často spojené s nízkou kvalifikací a nezaměstnaností, to jsou cesty do chudoby. Ale současně jsou taky nešťastnou snahou uniknout před osobní odpovědností. K tomu se pak připojuje chudoba v dalších podobách, nejen materiální, ale také duševní, duchovní i morální. Situaci, kdy lidé spí venku a nemají žádný osobní prostor pro obývání, vnímám jako extrémní stav chudoby. Představte si člověka, který nosí celý svůj majetek v igelitkách, hledá jídlo v popelnících, na veřejných místech vykonává všechny intimní potřeby, nemá žádný soukromý prostor. Nešťastím je, když už ani nedokáže hledat a očekávat pomoc, protože ztratil důvěru k lidem, byl víckrát odmítnut, odevšad ho vyhání. Je potřeba mnoho setkání s terénním pracovníkem, který s ním jedná jako s člověkem, ne

„jako s bezdomovcem“, může trvat měsíce, než získá zpět aspoň kousek důvěry. Takového člověka k nám často přivedou až nesnesitelné zdravotní potíže.

V jaké charitativní práci Naděje ještě působí?

Nejstarší integrační program byl původně určený na pomoc uprchlíkům. Od počátku ale v Praze přibývali naši občané bez domova, a to nás vedlo k zaměření na pomoc právě těmto lidem. Dnes je okruh lidí v obtížných životních situacích mnohem širší. Cílem služeb je pomoc člověku a jeho

rodině při jeho opětovném zapojení do života společnosti. Důležité jsou ambulantní i terénní služby u ohrožených lidí, v sociálních bytech, v městských ubytovnách apod.

Máme programy zaměřené na pomoc pro seniory, lidi s handicapem, pro děti a mládež, pro rodiny, ale také program pro vzdělávání, který vychází z vnitřní potřeby poskytovat kvalitní profesionální služby a zaměřuje se především dovnitř organizace, na profesní rozvoj vlastních zaměstnanců. Mohl bych ještě mluvit o potravinové pomoci, o šatnících, o půjčování kompenzačních pomůcek, o kempech a víkendových akcích pro děti a mládež, vzdělávání a osvětě, zdravotní péči, psychologické pomoci a dalších činnostech, které přímo na služby navazují, vše je ale možno najít na našich stránkách www.nadeje.cz

Základní činností, která prochází přímo z poslání Naděje, je misijní program. Vychází z přesvědčení, že k charitativní pomoci a sociální službě je potřebné přidat i pomoc spirituální, vždyť člověk má také duchovní potřeby. Křesťanskou pastorační péči a misijní službu pokládáme za důležitou součástí služeb. Misii chápeme ne jako vnucování našich idejí, ale zvěstování radostné zprávy o Boží lásce v Ježíši Kristu, o lásce ke každému člověku. Toto zvěstování jde ruku v ruce s úsilím o pomoc potřebným lidem v jejich tělesných a materiálních potřebách.

Mgr. **Jitka Schlichtová** (*1988) vystudovala obor Učitelství etiky, náboženství a filozofie pro SŠ na HTF UK, nyní působí jako doktorandka na katedře religionistiky Filozofické fakulty Univerzity v Pardubicích.

Mgr. **Martin Ořešník** (*1971) je publicista.